

своєму особистому досвіді. Результатом педагогічного процесу має бути формування релігійного відчуття, яке вважається вершиною раціональності. При цьому розум тлумачиться як здатність інтуїтивного розуміння, яка забезпечує цілісне пізнання реальності як залежної від Бога. Релігійне пізнання дозволяє актуалізувати особистість, долучити її до церковної та культурної традиції завдяки використанню енергії свободи та любові.

Список використаних джерел

1. Компендіум соціального вчення Церкви. – К.: Кайрос, 2008. – 549 с.
2. Нембрини Ф. От Отца к Сыну / Франко Нембрини. – К.: Дух і Літера, 2015. – 264 с.
3. Джуссани Л. Релігійне чувство / Луиджи Джуссани. – М.: Христианская Россия, 2004. – 188 с.
4. Бальтазар Х. У. фон. Достойна веры лишь любовь: Пер. с нем. А. Ярина. – М.: Истина и Жизнь, 1997. – 124 с.
5. Ратцингер Й. Введение в христианство. – М.: Культурный центр «Духовная библиотека», 2006. – 301 с.
6. Бенедикт XVI. Енциклика «Любов в истине» [Електрон. ресурс] / Папа Бенедикт XVI // Римско-Католическая архиепархия Божьей Матери в Москве. – Режим доступу: http://cathmos.ru/files/docs/papal_documents/Caritas_in_Veritate.pdf.
7. Сара Дж. Проблема человека в католической религиозно-философской традиции: дис. ... канд. филос. наук: 09.00.14 / Дзоффоли Сара. – Санкт-Петербург, 2016. – 210 с.
8. Джуссани Л. Христианство как вызов / Луиджи Джуссани. – М.: Христианская Россия, 1993. – 158 с.

References

1. Kompendium social'nogo vchenija Cerkvy. – K.: Kajros, 2008. – 549 s.
2. Nembrini F. Ot Otca k Synu / Franko Nembrini. – K.: Duh i Litera, 2015. – 264 s.
3. Dzhussani L. Religioznoe chuvstvo / Luidzhi Dzhussani. – M.: Hristianskaja Rossija, 2004. – 188 s.
4. Bal'tazar H. U. fon. Dostojna very lish' ljubov': Per. s nem. A. Jarina. – M.: Istina i Zhizn', 1997. – 124 s.
5. Ratsinger J. Vvedenie v hristianstvo. – M.: Kul'turnyj centr «Duhovnaja biblioteka», 2006. – 301 s.
6. Benedikt XVI. Enciklika «Ljubov v istine» [Elektron. resurs] / Papa Benedikt XVI // Rimo-Katolicheskaja arhieparchija Bozh'ej Materi v Moskve. – Rezhym dostupu: http://cathmos.ru/files/docs/papal_documents/Caritas_in_Veritate.pdf.
7. Sara Dzh. Problema cheloveka v katolicheskoy religiozno-filosofskoj tradicii: diss. ... kand. filoz. nauk: 09.00.14 / Dzoffoli Sara. – Sankt-Peterburg, 2016. – 210 s.
8. Dzhussani L. Hristianstvo kak vyzov / Luidzhi Dzhussani. – M.: Hristianskaja Rossija, 1993. – 158 s.

Kitsul M. O., competitor of the Department of Cultural Studies National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), palamist@gmail.com

Basic principles of modern Catholic pedagogy

The article explores the basic principles of modern Catholic pedagogy. It was revealed that the family is at the center of the educational and educational process. The attitude of teachers to students in everything should be similar to the parent, that is, responsible and compassionate. Religious knowledge and principles in modern Catholic pedagogy students should check on their personal experience. The result of the pedagogical process should be the formation of a religious feeling, which is considered the pinnacle of rationality. At the same time reason is interpreted as the ability of intuitive understanding, which provides a holistic cognition of reality as dependent on God. Religious cognition allows us to actualize the person, to introduce it to the church and cultural traditions through the use of the energy of freedom and love.

Keywords: Christian education, values, virtues, freedom, love.

* * *

УДК 130.122:37.013

Великодна Є. М.,
доцент кафедри виховання та культури здоров'я,
Комунальний вищий навчальний заклад
«Дніпропетровський обласний інститут
підсвідомої педагогічної освіти»
(Україна, Дніпро), iprojane@gmail.com

МЕДІА–ОСВІТА ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ: ФІЛОСОФСЬКИЙ ВИМІР ПРОБЛЕМИ

Розглянуті питання забезпечення здоров'я людини в умовах становлення віртуального культурно-освітнього середовища та медіакультури. На основі використання системної та компаративістської методології, поєднання підходів соціальної філософії, медіа-філософії та філософії освіти розкрито малодосліджений аспект проблеми, пов'язаний з визначенням методологічних засад розгляду та конкретних особливостей медіа-освітнього впливу на особистість в умовах інформаційного суспільства. Показано роль медіакомпетентності у забезпеченні здоров'я людини в сучасних умовах. Обґрунтовано пріоритетність медіа-освіти як механізму попередження ризиків для здоров'я людини у віртуальному просторі.

Ключові слова: філософія освіти, особистість, віртуальний простір, медіа-освіта, інформаційне суспільство, здоров'я.

Забезпечення здоров'я особистості у медійно-інформаційному просторі в умовах відсутності можливості установлення жорсткого контролю над змістом інформаційних потоків з необхідністю носить пізнавально-освітній характер. При цьому мова йде не просто про розробку та упровадження спеціалізованих освітніх програм та проєктів, а про надання усьому освітньому процесу спрямованості на забезпечення здатності особистості до безпечної та здоров'язберігаючої діяльності у медійно-інформаційному просторі.

На сьогодні механізм трансформації освітньої діяльності у медійно-освітню з орієнтацією на розвиток та забезпечення здоров'я особистості формується у межах такого напрямку, як медіа-освіта. Медіа-освіта переживає процес соціальної та когнітивної інституціоналізації як галузь знання, а тому існує дуже багато підходів до її розуміння. Однак для нашого дослідження найбільш доцільним є аналіз медіа-освіти під кутом зору забезпечення здоров'язберігаючої спрямованості процесу інтеграції освітнього та медійно-інформаційного просторів.

Мета дослідження. Розвиток медіа-освіти обумовлений загальноцивілізаційними змінами, пов'язаними зі становленням медійно-інформаційного простору буття людини ХХІ ст. Сьогодні приходить нове покоління, яке у процесі власних соціалізації та навчання звертається до нового медійного ресурсу – Інтернету, і за допомогою цього віртуального світу намагається усвідомити своє місце у суспільстві. Враховуючи це, починаючи з 60-х років ХХ століття ЮНЕСКО активно підтримує й просуває в усьому світі концепцію медіа-освіти. Поняття «медіа-освіта» уперше було розкрито у матеріалах ЮНЕСКО в 70-і роки ХХ століття. При цьому під медіа-освітою слід розуміти навчання теорії й практичним умінням для оволодіння сучасними засобами масової комунікації (СМК), розглянутими як частина специфічної й автономної галузі знань у педагогічній теорії й практиці; його слід відрізнити від використання СМК як допоміжних засобів у викладанні інших галузей знань, таких як, наприклад, математика, фізика, географія [4]. Відзначимо, що перша навчальна програма з медіа-освіти була складена ще у 1959 році для школярів ХІ класів М. Маклоеном у Канаді [3, с. 228].

У 1978 року під егідою ЮНЕСКО була розроблена програма масової медіа-освіти – General Curricular Model for Mass Media Education. ЮНЕСКО також регулярно проводить міжнародні конференції із проблем медіа-освіти: у Грюнвальді (1982), Тулузі (1990), Парижі (1997), Відні (1999), Севільї (2002) і інших містах. Окрема, Грюнвальдська декларація ЮНЕСКО та інші міжнародні документи звертають особливу увагу на те, що ЗМІ в цілому, і його нові формації, зокрема, Інтернет, відіграють значну роль у сучасних суспільствах, тому що різносторонні та систематичні форми освіти у сфері ЗМІ є складовою частиною освіти сучасного громадянина. Не тільки ЮНЕСКО, а і європейські організації, наприклад, Рада Європи, неодноразово акцентували необхідність розвитку освіти у медійно-інформаційній царині. У документах Ради Європи медіа-освіта визначається як навчання, яке прагне розбудовувати медіа-культуру, що розуміється як критичне й вдумливе ставлення до медіа з метою виховання відповідальних громадян, здатних висловити власні судження на основі отриманої інформації. Дослідники Е. Л. Варганова і Я. Н. Засурський відзначають як головну тенденцію вказаних звернень те, що «по суті, мова йде про розвиток у молоді розуміння діяльності ЗМІ, які є необхідним елементом суспільного життя, повсякденної професійної діяльності та вільного часу» [2, с. 5].

Інші фахівці також акцентують прямий зв'язок становлення медіа-освіти та розвитку інформаційного суспільства і відповідно потреб адаптації людей до нового середовища соціалізації та буття. Як вказує дослідник Б. Архипов, «система шкільної освіти має адекватно реагувати на зміни, що відбуваються у суспільстві, тобто підготувати людину до життя в умовах наступаючого інформаційного суспільства. А від відповідального за долю своєї країни громадянина в умовах демократичного суспільства потрібне вміння сформувати свою точку зору на основні питання життя своє та суспільства, протистояти їй у той ж час уміти отримувати користь із величезного потоку суперечливої інформації» [1, с. 334].

Л. Мастерман, один з медіа-педагогів і теоретиків медіа обґрунтував причини пріоритетності й актуальності медіа-освіти у сучасному світі, до яких відніс:

1. Високий рівень споживання медіа і насиченості сучасних суспільств засобами масової інформації.
2. Ідеологічна важливість медіа і їх впливу, як галузі промисловості, на свідомість аудиторії.
3. Швидкий ріст кількості медійної інформації, посилення механізмів управління нею, поширення самої інформації.
4. Інтенсивність проникнення медіа в основні демократичні процеси.
5. Підвищення значимості візуальної комунікації та інформації у всіх областях.
6. Необхідність навчання суб'єктів освіти з орієнтацією на відповідність майбутнім вимогам.
7. Наростаючі національні і міжнародні процеси приватизації інформації [11].

Проблема збереження здоров'я та забезпечення безпеки людини з самого початку були центральними у медіа-освіті. «У результаті неправильного використання

медій та медіа-продуктів з'явилася девіація у суспільстві. Різні сфери освіти й виховання намагалися розв'язати цю проблему. Так з'явився новий напрямок у педагогіці – медіа-освіта», – вказує дослідниця Н. Рустамова [6, с. 262]. Основні завдання медіа-освіти: підготувати нове покоління до життя в сучасних інформаційних умовах, до сприйняття різної інформації, навчити людину розуміти її, усвідомлювати наслідки її впливу на психіку і на всі інші аспекти здоров'я людини.

Система освіти досить довго не ставила перед собою ціль підготовки підростаючих поколінь до взаємодії з мас-медіа. Проте у нинішніх умовах оволодіння людиною вмінням використовувати той потенціал, який вони несуть, набуває вирішального значення. На зміну ігноруванню проблеми «людина та медіа» прийшло її усвідомлення. Виникла необхідність формувати у особистості вміння замислюватися над причинно-наслідковим зв'язком фактів, які продукують засоби масової інформації, замислюватися над розумінням їх природи, розбудовувати індивідуальне, аналітичне, критичне мислення, знижуючи маніпулятивний вплив медіа на свідомість людини. Нарівні із цим завданням не менш важливо використовувати й освітній потенціал засобів масових комунікацій, активізуючи через вивчення медіа творчі здібності, індивідуальне мислення тощо.

У цьому контексті найбільшого значення набуває медіа-освіта як чинник формування гуманоцентричних цінностей особистості і забезпечення її духовного здоров'я. «Картина, яку являють собою сучасні медіа, сьогодні аморфна, розпливчата, вторинна. ...У наш час триває криза звичної для попередніх поколінь стабільної системи цінностей. Традиції, ідеали, норми моралі й етики – усе зазнає перегляду. Цей час висуває особливі вимоги до формування особистості, він змушує виробляти в молоді відповідальність і самостійність у судженнях, уміння ставити собі завдання, творчо вирішувати їх і адекватно оцінювати ситуацію, використовуючи інформацію з різних джерел, а цього необхідно вчити... людина повинна мати певний рівень культури щодо роботи з медійною інформацією. У зв'язку із цим особливим аспектом стає так звана медіа-освіта, що входить до складу медіа-культури», – вказує О. Шор [10, с. 11].

Інтегрованою категорією, у межах якої розробляється медіа-освітня проблематика здоров'я особистості, є інформаційно-медійна безпека. Остання у медіа-освіті акцентується ще й тому, що у сучасному суспільстві механізмів ефективного соціального контролю над інформаційно-медійним простором стає все менше в міру розвитку все нових інформаційних технологічних засобів. Відтак інформаційно-медійна безпека стає передусім не контрольно-технологічною, а медіа-освітньою проблемою. Стосовно суб'єктів медійно-інформаційного простору її визначають «як стан захищеності, при якому відсутній ризик, пов'язаний із заподіянням інформацією (у тому числі розповсюджуваною у мережі Інтернет) шкоди їх здоров'ю, фізичному, психічному, духовному й моральному розвитку. Інформаційна безпека дитини – це завдання не тільки сімейної, але і шкільної освіти. ... Необхідно розбудовувати медіа-освіту як частину

концепції навчання протягом усього життя людини» [9, с. 68].

Саме важливість проблематики, пов'язаної із забезпеченням здоров'я та безпечного розвитку людини у медійно-інформаційному просторі визначила радикальне зростання ролі медіа-освіти на початку XXI ст. «Незважаючи на піввіковий строк медіа-освіти, реально вона починає працювати тільки зараз, при цьому якісно трансформуючись у порівнянні з попередніми роками», – акцентує дослідник А. Веряєв [3, с. 228]. Медіа-освіта як наука почала складатися наприкінці XX століття, вона перебуває на самому початку свого шляху, тому її досягнення виглядають порівняно скромними. Соціальна інституціоналізація на пострадянському просторі відноситься до початку XXI ст. Наприклад, у Росії у 2002 р. була зареєстрована нова спеціалізація «Медіа-освіта»; в Україні комплексна концепція розвитку медіа-освіти була розроблена і схвалена лише у 2012 році.

Незавершеність процесів когнітивної інституціоналізації зумовлює те, що стосовно предмету медіа-освіти існують різні точки зору як окремих дослідників, так організацій. Однак медіа-освіта завжди прямо пов'язується з розвитком особистості. У деяких визначеннях містяться прямі вказівки не лише на розвиток особистості, а й на забезпечення її здоров'я та безпеки. Так, Г. Селевко розглядає медіа-освіту як «вивчення закономірностей масової комунікації з метою формування захисних механізмів від маніпулювання свідомістю в сучасних інформаційних умовах [7, с. 128].

На сьогодні дослідники констатують, що медіа-освіта з відносно вузької галузі педагогічного знання трансформується у системний когнітивний феномен, у межах якого по суті інтегруються основні риси філософського розуміння сучасної освіти [10, с. 11]. Поширеним є розуміння медіа-освіти як багатовимірної дисципліни. По-перше, як науки, що вивчає вплив засобів масової інформації на особистість у процесі її соціалізації та буття і розробляє теоретичні питання підготовки освітніх суб'єктів до взаємодії з медійно-інформаційним простором. По-друге, як практичної спільної діяльності освітніх суб'єктів з підготовки дітей і підлітків до освітньої діяльності в медійно-інформаційному просторі і до розуміння ролі мас-медіа в культурі й сприйнятті світу. По-третє, як освітньої області, змістом якої є знання про роль мас-медіа в культурі й сприйнятті світу та уміння ефективного діяльності в медійно-інформаційному просторі.

Виходячи з такого розуміння, медіа-освіта може розглядатися як певна система, яка програмує розвиток усієї освіти в умовах її інтеграції з медійно-інформаційним простором, і відтак створення системи медіа-освіти є процесом достатньо складним і тривалим. Відсутність системної медіа-освіти у вітчизняній освіті, і у теж час дуже тісна взаємодія освітніх суб'єктів і мас-медіа приводить до висновку, що на практиці самоосвіта, саморозвиток у області медіа є нормою для сучасних дітей, що і є джерелом загроз для їхнього фізичного, психічного та духовного здоров'я. Накопичений практичний досвід не може реалізуватися підлітками без науково обґрунтованого медіа-освітнього впливу. Для сучасної молоді людини очевидна необхідність навичок сприйняття інформації,

уміння вірно розуміти значення аудіовізуальних образів, і, як наслідок, більш компетентно й вільно поводитися з інформаційними потоками й орієнтуватися в них. Усе це здатна забезпечити медіа-освіта. Вона ставить у центр особистість і починається з опори на існуючі у неї медійні знання та досвід [5, с. 68].

Медіа-освіта не прагне ізолювати молодих людей від впливу медіа, і, таким чином, орієнтувати їх на «кращі зразки», але дає можливість їм приймати обґрунтовані рішення щодо власного захисту в медійно-інформаційному просторі. У цьому контексті медіа-освіта бачиться не тільки формою захисту й забезпечення здоров'я, але і способом підготовки особистості до самостійного забезпечення власних безпеки та здоров'я у вказаному просторі [8, с. 22].

Медіа-освіта навчає індивідів інтерпретувати й створювати повідомлення, вибирати найбільш підходящі для комунікації медіа. Вона також дозволяє людям здійснювати їхнє право на свободу самовираження й інформацію, що не тільки сприяє особистісному розвитку, але також збільшує соціальну участь. Результатом медіа-освіти стає підвищення рівня медіа-культури особистості та суспільства. Певний рівень медіа-культури впливає на підвищення рівня медіа-освіти і навпаки. Ріст рівнів сформованості медіа-освіти та медіа-культури відбувається синхронно.

Висновки. Таким чином, медіа-освіта з відносно вузької галузі педагогічного знання трансформується у системний когнітивний феномен, у межах якого по суті інтегруються основні риси філософського розуміння освіти інформаційного суспільства. Медіа-освіта має розглядатися як певна система, яка програмує розвиток усієї освіти в умовах її інтеграції з медійно-інформаційним простором. Проблема збереження здоров'я з самого початку були центральними у медіа-освіті, оскільки остання з'явилася як відповідь на девіації, пов'язані з негативним впливом електронних медіа. Її основною метою є формування захисних механізмів від маніпулювання свідомістю, а також підготовка особистості до самостійного забезпечення власних безпеки та здоров'я у вказаному просторі. Інтегрованою категорією, у межах якої розробляється медіа-освітня проблематика здоров'я особистості, є інформаційно-медійна безпека як стан захищеності, при якому відсутній ризик, пов'язаний із заподіянням інформацією шкоди здоров'ю та розвитку людини.

Список використаних джерел

1. Архипов Б. В. Медиаобразование как одно из средств реализации целей общего образования / Б. В. Архипов // Историко-педагогические чтения. – 2005. – №9. – С.334–336.
2. Варганова Е. Л. Российский модуль медиаобразования: концепции, принципы, модели / Е. Л. Варганова, Я. Н. Засурский // Информационное общество. – 2003. – №3. – С.3–12.
3. Веряев А. А. Изменение роли медиаобразования в современных социокультурных условиях / А. А. Веряев, А. Э. Можарова // Мир науки, культуры, образования. – 2009. – №4. – С.227–230.
4. Зазнобина Л. С. Медиаобразование в школе: как же выжить в мире СМИ? // Л. С. Зазнобина [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.belti.msk.ru/edn/stat.htm
5. Онкович Г. Медиапедагогика. Медиаосвіта. Медиадиактика / Г. Онкович // Вища освіта України. – 2007. – №2. – С.63–69.
6. Рустамова Н. Р. Медиа экспансия и медиаобразование в обществе / Н. Р. Рустамова // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – 2013. – №3. – С.261–265.

7. Селевко Г. Медиаобразование – защита от манипулирования сознанием [Текст] / Г. Селевко // Народное образование. – 2005. – №9. – С.127–131.

8. Слюсаревський М. М. Медиаорієнтаційна функція освіти як відповідь на виклики інформаційної доби / М. М. Слюсаревський // Педагогіка і психологія. – 2013. – №2. – С.18–28.

9. Файзуллина А. Р. Роль медиаобразования в сфере обеспечения информационной безопасности детей / А. Р. Файзуллина // Региональное образование XXI века: проблемы и перспективы. – 2011. – №1. – С.64–70.

10. Шор О. Л. Взаимосвязь медиаобразования и медиакультуры в педагогических исследованиях / О. Л. Шор // Региональное образование XXI века: проблемы и перспективы. – 2010. – №2. – С.11–13.

11. Masterman L. 18 Principles of Media Education // <http://www.screen.com/mnet/eng/med/class/support/mediacy/edec/masterman.htm> – 1998.

References

1. Arhipov B. V. Mediaобразование как одно из средств реализации целей общего образования / B. V. Arhipov // Историко-педагогические чтения. – 2005. – №9. – С.334–336.

2. Vartanova E. L. Rossijskij modul' mediaобразования: koncepcii, principy, modeli / E. L. Vartanova, Ja. N. Zasurskij // Informacionnoe obshhestvo. – 2003. – №3. – С.3–12.

3. Verjaev A. A. Izmenenie roli mediaобразования v sovremennyh sociokul'turnyh uslovijah / A. A. Verjaev, A. Je. Mozharova // Mir nauki, kul'tury, obrazovanija. – 2009. – №4. – С.227–230.

4. Zaznobina L. C. Mediaобразование v shkole: kak zhe vyzhit' v mire SMI? // L. S. Zaznobina [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: www.belti.msk.ru/edn/stat.htm

5. Onkovych G. Mediapedagogika. Mediaosvita. Mediadyaktyka / G. Onkovych // Vyshha osvita Ukrainy. – 2007. – №2. – С.63–69.

6. Rustamova N. R. Media jeksansija i mediaобразование v obshhestve / N. R. Rustamova // Aktual'nye problemy gumanitarnyh i estestvennyh nauk. – 2013. – №3. – С.261–265.

7. Selevko G. Mediaобразование – zashhita ot manipulirovanija soznaniem [Текст] / G. Selevko // Народное образование. – 2005. – №9. – С.127–131.

8. Sljusarev's'kij M. M. Mediaorijentacijna funkcija osvity jak vidpovid' na vyklyky informacijnoi' doby / M. M. Sljusarev's'kij // Pedagogika i psihologija. – 2013. – №2. – С.18–28.

9. Fajzullina A. R. Rol' mediaобразования v sfere obespechenija informacionnoj bezopasnosti detej / A. R. Fajzullina // Regional'noe obrazovanie XXI veka: problemy i perspektivy. – 2011. – №1. – С.64–70.

10. Shor O. L. Vzaimosvjaz' mediaобразования i mediakul'tury v pedagogicheskikh issledovanijah / O. L. Shor // Regional'noe obrazovanie XXI veka: problemy i perspektivy. – 2010. – №2. – С.11–13.

11. Masterman L. 18 Principles of Media Education // <http://www.screen.com/mnet/eng/med/class/support/mediacy/edec/masterman.htm> – 1998.

Velicodna Y. M., docent of department of education and health culture of Dnipropetrovsk Regional Institute of Postgraduate Education (Ukraine, Dnipro), ippojane@gmail.com

Media education as a factor in ensuring human health: the philosophical dimension of the problem

The article deals with the issue of health in conditions of virtual cultural and educational environment and media culture. On the basis of systematic and comparative methodologies, approaches combining social philosophy, media philosophy and philosophy of education reveals unexplored aspect of the problems associated with the definition of methodological principles and consider the specific characteristics of the media and educational impact on the individual in the information society. Its showing the role of media competence in ensuring human health in modern conditions. Its grounded priority of media education as a mechanism for preventing risks to human health in the virtual space.

Keywords: philosophy of education, personality, virtual space, media education, information society, health.

* * *

УДК 141.7:[81'27+33]

Вихованець З. С.,
кандидат філософських наук, доцент кафедри
гуманітарних наук та інформаційних технологій,
Вінницький кооперативний інститут
(Україна, Вінниця), gileya.org.ua@gmail.com

ДІАЛОГІЧНА ФОРМА МОВНИХ ПІЗНАВАЛЬНИХ СТРУКТУР СОЦІАЛЬНО–ЕКОНОМІЧНОГО БУТТЯ

Досліджено діалогічну форму мовно–комунікативної практики в сфері соціально–економічного буття, яка забезпечує процес сутнісної взаємодії спільнотних підходів розуміння економіко–господарської реальності. Основним завданням такої діалогічної методики дослідження є забезпечення об'єктивних засад створення інтелектуального консенсусу універсалізації наукового економічного знання, забезпечується процес розповсюдження та надання суспільної значущості результатам дослідження. Діалогічна форма сучасної методики дослідження набуває значення перспективного соціально–світлоглядного критерію для теорії аргументації економічних знань та раціональним способом переконання різних верств громадянського суспільства з метою можливого захисту своїх соціально–економічних інтересів.

Ключові слова: діалогові моделі, соціально–економічне буття, мовно–комунікативні практики, людина, семантика, економічні знання.

Розпочинаючи розмову стосовно пізнавальних структур соціально–економічного буття у формі тексту, так чи інакше предметом нашого дослідження ми визначаємо людину та її діяльність. Саме семантичний рівень вияву соціально–економічного буття забезпечує можливість аналізу діалогічного простору співіснування думок та об'єктивного характеру процесу пізнання істини, формуючи принципово нові засади якісної комунікації у межах господарсько–виробничої системи. У такий спосіб формується оригінальний текст сучасної економічної культури, який включає світгляд людей та особливості ментальної системи їх взаємодії, спосіб і характер соціально–економічного існування, своєрідну знакову систему у вигляді фіксованої інформації тощо.

Саме пізнавальний характер когнітивної взаємодії економічних практик створює можливості для процесу уречевлення енергії людей у господарсько–виробничих результатах економічної діяльності та суспільно–ціннісних орієнтирів їх практичного використання. Вони мають ціннісний соціально–орієнтований характер, допомагають транслювати наукове знання до зацікавлених у ньому структур суспільства, тим самим визначається об'єктивний характер дослідження, головним результатом якого стає досягнення істини як плюральної процесуальності виробництва знання, що нерозривно пов'язується з поняттям економічної справедливості, користі та матеріального блага. Крім того, соціально–економічний діалог забезпечує формування динаміки між внутрішньою науковою комунікацією та комунікаційною структурою між наукою і суспільством, а також забезпечує виробничу практику реалізації економічних знань та їх ефективне застосування у господарському житті суспільства.

Сприйняття соціально–економічної дійсності та представлення її у певній сфері знання людина здійснює в системі культурної взаємодії за допомогою змінювання еталонів репрезентацій, тобто соціально–економічна реальність конструюється в наукових концепціях і надалі критично переосмислюється. Пізнавальна соціально–економічна реальність змінюється у часі, паралельно з нею змінюються форми та способи її сприйняття та конструювання, причому процес пізнання розгортається не лінійно, як би набуваючи більшої